

A HIV pozitívak gondozása és kezelése Magyarországon

Készítette: Liebermann Márta

hivpozitivnagymama@gmail.com

Szűrés

- Törvény által előírt anonimitás, ingyenesség és vérvételkor illetve az eredmény átvételekor tanácsadás.
- Nyitvatartási idő, az eredmény elkészülésének időtartama, a személyzet hozzáállása, empatikus érzéke
- Évente 90-100 ezer szűrés
- Kötelező szűrés
- Eljárás pozitív teszteredmény esetén (az eredmény közlése, betegirányítás)

A HIV fertőzés felismerése az egészségügyi ellátásban (1)

- Szexuális úton terjedő betegségek esetén gondolni kell esetleges HIV fertőzésre:
 - Syphilis
 - Molluscum contagiosum, condyloma acuminatum
 - HBV fertőzés
 - Genitális herpes
 - Chlamydia, mycoplasma, ureaplasma fertőzések (PID)
 - Egyéb „klasszikus” nemibetegségek, gonorrhoea, chancroid, lymphogranuloma venereum, granuloma inguinale

A HIV fertőzés felismerése az egészségügyi ellátásban (2)

- Légúti betegségek
 - Tüdőgyulladás, tüdő TBC , stb.
- Idegrendszeri betegségek
 - Asepticus meningitis, encephalitis, GBS, hangulatváltozás
- Bőr, nyálkahártya elváltozások
 - Kaposi sarcoma, seborrheas dermatitis, soor, kiterjedt körömgombásodás, oral hairy leukoplakia
- Nyirokcsomó megnagyobbodás, több régióra kiterjedő
- Általános tünetek:
 - Fogyás, tartós hasmenés, tartós lázas állapot, éjszakai izzadás

Felvilágosítás, tanácsadás lehetőségei az egészségügyi ellátásban

- Családtervezés, fogamzásgátlás;
- Külföldre utazók védőoltásra jelentkezése;
- Kábítószer fogyasztás gyanúja;

Probléma:

- Időhiány
- Túlterheltség
- érdektelenség

A HIV pozitív gondozásba vétele

- Pozitív teszteredmény \Rightarrow betegirányítás
- Szent László Kórház
- Vidéki centrumok
- Megjegyzés: nem kötelező gondozásra jelentkezni (szűrőállomás meggyőző tevékenysége)

Pszichológiai vonatkozások

- Társadalmi problémák
- Lelki teher
- Változások a HIV fertőzöttek életében

Társadalmi problémák

Előítéletek, hiedelmek:

- Korunk pestise
- Isten büntetése
- Deviancia
- Erkölcstelenség
- Bűnösök és ártatlanok vagy felelőtlenek és balszerencsések?

Társadalmi válaszok (jelszó: a közösség védelme):

- izoláció
- stigmatizáció
- diszkrimináció
- bűnbakképzés

Lelki teher, a HIV diagnózis érzelmi sajátosságai

- **Sokk**
- **Visszautasítás** (velem ez nem történhet meg!)
- **Félelem**
 - Félelem magunktól (jaj, a család... megfertőztem-e őket?)
 - Félelem másoktól (kinek mondhatom el, kire rakhatok ekkora terhet, mi lesz, ha kiderül stb.)
 - Halálfélelem (nem azonnal halunk meg, de mégiscsak belehalunk)
 - Mi lesz velem → **megküzdési stratégiák**
- **Szorongás** (tehetetlenség, önsajnálát, bűnösség érzés)
- **Düh, harag** (magamra, másokra, bűnbakkeresés)
- **Alkudozás** (meddig megyek el, mikor adom fel)
- **Elfogadás**

Változások a HIV fertőzöttek életében

- Biztonságérzet megváltozása (félelem az előítélettől, az önbecsülés csökkenése, elszigetelődés, bizalomvesztés)
- A HAART mellékhatásai (testséma változás)
- Munkaképesség megváltozása (hosszú távon)
- Partnerkapcsolati lehetőségek
- Gyerekvállalás

Megküzdési stratégiák I.

Pozitív előrettekintés	Élvezd az életet, lásd meg a jó oldalát
Kontroll fenntartása	Ne hagyd, hogy a HIV uraljon
A fertőzöttség/halál gondolatának csökkentése	Ne hidd, hogy a HIV-ből feltétlenül AIDS lesz
Kevesebb aggályoskodás	Ne izgasd magad, élj a másnak
Elfogadás	Tanulj meg együtt élni a vírussal, kezelhető, de még nem gyógyítható
Célkitűzések	Kis lépésekkel reális céljaid legyenek

Megküzdési stratégiák II.

Életmód általában	Törődj magaddal, ismerd a határaidat
Étrend	Egyél friss ételt, kiegyensúlyozott étrenddel
Gyógyszer/alkohol dohányzás	Mértékletesség, ha lehet, absztinencia
Alvás/pihenés	Annyit aludj, amennyire szükséged van
Stressz	Kerüld a stresszt, vedd könnyen a dolgokat
Szex	Óvszer, kevés partner
Elfoglaltság	Dolgozz, amíg csak tudsz
Kiegészítő terápiák	Fedezd fel az alternatív terápiákat

Gondozás, kezelés

Az Egészségügyi Minisztérium szakmai protokollja az antiretrovirális kezelésről és az opportunista betegségek primer és szekunder profilaxisáról

Készítette: az Infektológiai Szakmai Kollégium

A szakmai protokoll érvényessége: 2010. december 31.

www.eum.hu/download.php?docID=3838

Változások a protokollban

Gondozás – első lépések

- Konfirmálás (verifikáció)
- Orvosi vizsgálat (részletes anamnézis, bőrelváltozás, szájnyálkahártya, nyirokcsomó, általános fizikai állapot, esetleg pszichés problémák)
- Laboratóriumi vizsgálatok (teljes vérkép, vérkémia, immunglobulinok mennyiségi vizsgálata)
- Szerológiai vizsgálat (CMV, Toxoplasma szerologia Syphilis szerologia, Hepatitis B es C szerologia)
- Tanácsadás, konzultáció
- Kezelőorvos kiválasztása

Állapotfelmérés

- CD4 (és CD8) sejtszám meghatározása
 - 500 sejtszám/ μ l felett az opportunista betegségek kialakulása nem valószínű;
 - 200 sejtszám/ μ l alatt AIDS állapot
- HIV-RNS kópia szám mérése

A későbbiekben:

- HIV gyógyszer rezisztencia vizsgálat
- Terápiás gyógyszer szint mérés

Gondozás, kezelés

- Gondozás (még nincs gyógyszer)
- Kezelés (gyógyszeres antivirális kezelés – a protokoll szerint megkezdése állapotfüggő, jelenleg azonban mindenki azonnal megkezdheti a gyógyszereszedést)
- HIV/AIDS specifikus betegségek gyógyítása, fekvőbeteg ellátás

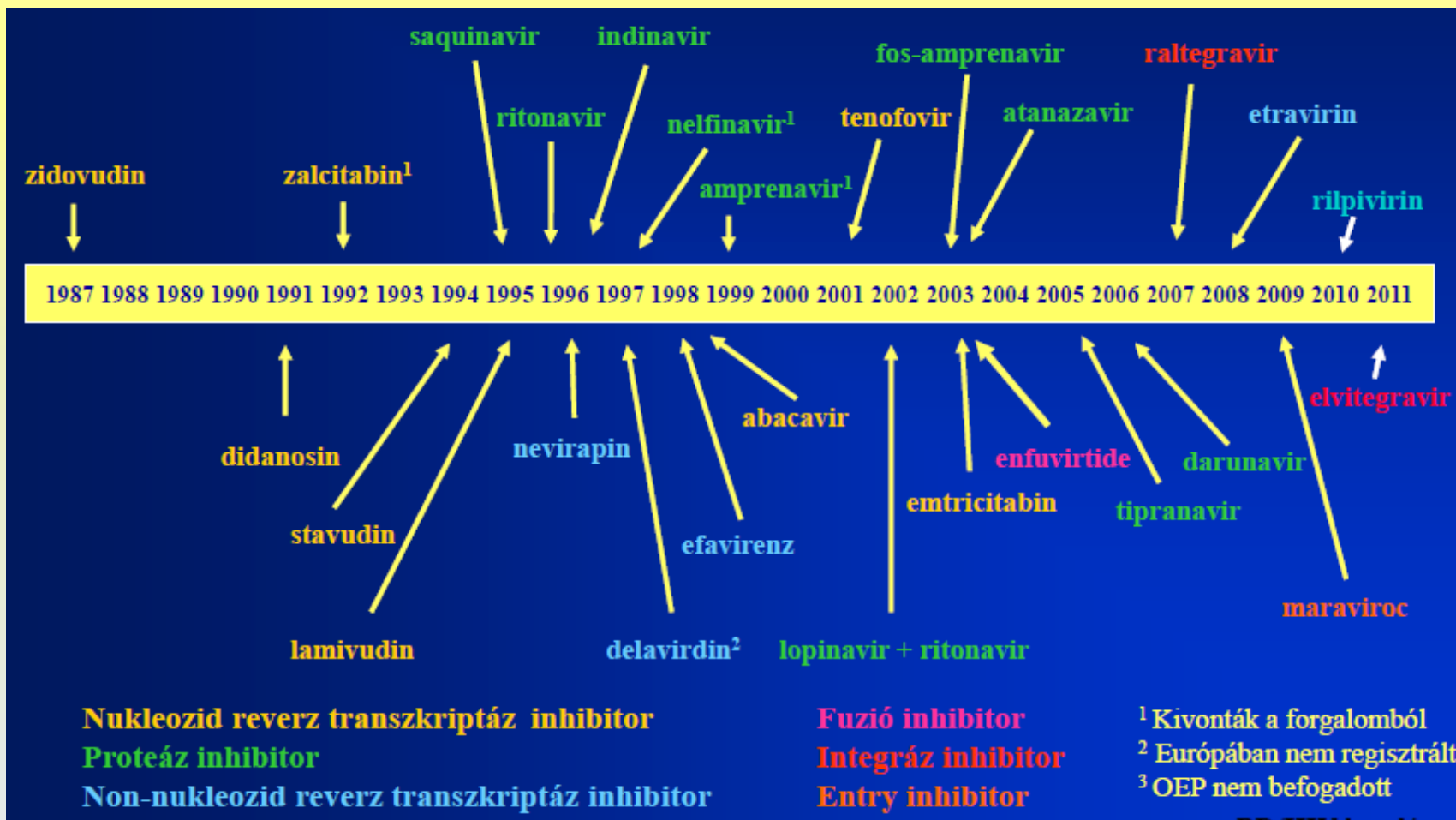

Antiretrovirális gyógyszerek

- Nukleozid/nukleotid reverz transzkriptáz inhibitorok (NRTI-k) (a vírus RNS lánc beépülését akadályozza a gazdasejt RNS-ébe)
- Proteáz inhibitorok (PI-k) (a HIV virion fertőző képessé válását akadályozza)
- Non-nukleozid reverz transzkriptáz inhibitorok (NNRTI-k) (a HIV-1 reverz transzkriptáz enzim működését blokkolják)
- Fuzio inhibitorok (megakadályozzák a vírus sejtbe jutását)
- CCR5 inhibitorok (szintén a vírus sejtbe jutását akadályozza)
- Integráz inhibitorok (polimerizált kettősláncú DNS szakasz bejutását gátolja a fertőzött sejt sejtmagjába)

Gyógyszerek Magyarországon

Gyógyszerszedés monitorozása

- A gyógyszeres kezelés megkezdésekor 4-6 hetenként CD4 és vírusszám meghatározás
- Amikor a vírusszám mérésihatár alá csökken, 3 havonta CD4, 6 havonta vírusszám mérés
- Ha a vírusszám hosszú ideig mérésihatár alatt van, 6 havonta CD4 és vírusszám mérés
- Ha gyógyszeres kezelés mellett jelentősen emelkedik a vírusszám, gyógyszer kombináció váltás, indokolt esetben rezisztencia vizsgálat

Lehetséges gyógyszer mellékhatások

- Laktát acidózis/zsirmáj
- Májtoxicitás
- Hyperglycaemia, cukorbetegség kialakulása
- Zsíreloszlási zavar
- Hyperlipidaemia, lipodystrophia
- Haemophiliás betegek fokozott vérzékenysége
- Osteonecrosis, osteopenia és osteoporosis
- Allergiás reakciók
- Gyomor-bélrendszeri problémák
- Központi idegrendszeri problémák
- Perifériás neuropathia (PNP)
- Vese problémák

Fekvőbeteg ellátás

- Itt elvileg csak a HIV-vel kapcsolatos betegségek gyógyíthatók (gyakori, hogy valaki életveszélyes AIDS állapotban kerül kórházba)
- Onkológiai betegek ellátása
- Sebészeti beavatkozások előkészítése, műtét utáni intenzív ellátása, utógondozása
- Szív és érrendszeri problémák gyógyítása
- Különböző belgyógyászati problémák kezelése
- Stb.

Betegek ápolása a fekvőbeteg osztályon

- Kommunikáció a kezelő orvossal
- Szakdolgozók feladatai, elvárások:
 - Munkautasítások pontos betartása
 - Védőeszközök szigorú használata
 - Közvetlen légkör kialakítása, a megfelelő bizalom kiépítése
 - Tanácsadás, pszichés vezetés, ha szükséges a gyógyszereszedési fegyelemmel kapcsolatos gondok megbeszélése a beteggel
 - Titoktartás, a másság elfogadása

Jogos elvárás a betegekkel szemben

- Legyen rendben a TAJ kártya.
- Vérvételre, felülvizsgálatra a kijelölt időben jelenjen meg.
- Legyen háziorvosa, akivel a hétköznapi betegségeit kezelteti.
- Ha egy mód van rá, ne akarja baleseti, reumatológiai, sebészeti, és más, nem HIV specifikus betegségeit a kezelőorvosával gyógyíttatni.

A HIV pozitívak ellátása az egészségügy más területein

A hibás diagnózis és következményei

Diszkrimináció, indiszkréció a fertőzöttekkel szemben

- A terápiás kezelést végző gyógyítók
- Háziorvos
- A beteg vérével, testnedveivel közvetlenül kapcsolatba kerülő gyógyítók (fogorvos, sebész, nőgyógyász, labor, tükrözések stb.)
- Azok a gyógyítók, akik nem kerülnek kapcsolatba a beteg testnedveivel
- Mentősök

Égető problémák

- Fogászati ellátás
- Onkológia
- Sebészeti beavatkozások
- Terhes gondozás, szülés
- Ortopédia
- Szív és érrendszeri betegségek
- Transzplantáció
- Stb.

A HIV fertőzött gyermekek ellátása

- HIV pozitív anyák gyermekeinek szűrése
- Az elmúlt 10 évben 35 újszülött, mind negatív
- Előfordul HIV pozitív gyermek eset, amennyiben az anya sem tudja magáról, hogy fertőzött.
- Kezdetben a haemophyliás fertőzött gyermekek egy része meghalt, a HAART kezelés következtében azonban a legtöbben már a felnőtt osztály gondozottjai, és elfogadható állapotban vannak.

Betegellátás Budapesten

Egyesített Szent István és Szent László Kórház III. Infektológiai Osztály

Cím: 1097 Budapest, Gyáli út 5-7.

- Dr. Szilávik János osztályvezető főorvos
Dr. Bánhegyi Dénes főorvos
- Dr. Osvald Ákos adjunktus
- Dr. Lakatos Botond szakorvos

Munkanapokon: 8 -15.00 óra között

Bejelentkezés.: 06 1 455-8192

Vidéki centrumok - Debrecen

Kenézy Gyula Kórház és Rendelőintézet, Klinikai Farmakológiai, Infektológiai és Allergológiai Intézet

Cím: 4031 Debrecen, Bartók Béla út 2-26.

- Intézetvezető főorvos: Dr. Várkonyi István
- Részlegvezető főorvos: Dr. Jancsik Viktor

Bejelentkezés: 06 52 511-777 (mellék:1860,
1991)

Vidéki centrumok - Miskolc

MISEK Semmelweis Kórház, Infectologia osztály

Cím: Miskolc, Csabai kapu 9-11.

- Osztályvezető főorvos: Dr. Pap Tibor

Szakrendelések:

- **Hétfő: 10.00 h – 12.00 h Általános infectologia**
- **Kedd: 10.00 h – 12.00 h Általános infectologia, gyermek infectologia, intrauterin és perinatalis infectiok**
- **Szerda: 10.00 h – 12.00 h Általános infectologia, oltási tanácsadás**
- **Csütörtök: 10.00 h – 12.00 h Általános infectologia, hepatitis gondozás**
- **Péntek: 10.00 h – 12.00 h Általános infectologia**

Bejelentkezés: 06 46 555 645

Vidéki centrumok - Pécs

PTE KK I. sz. Belgyógyászati Klinika Infektológia Tanszék

Cím: Pécs, Rákóczi út 2., F épület

Kezelőorvosok:

- Dr. Feiszt Zsófia szakorvos
- Dr. Kappéter Ágnes szakorvos
- Dr. Péterfi Zoltán Ph.D., med. habil egyetemi tanár

Bejelentkezés: **06-72/533-152**

A civilek feladatai a HIV pozitívítással kapcsolatban

- Felvilágosítás, oktatás
- Harc a diszkrimináció ellen, harc az egyenlő bánásmódért és az esélyegyenlőségért
- Szűrés propagálása
- Szekunder prevenció
- Hatékony érdekképviselés
- A HIV pozitívok integrálása a működő közösségekbe

